

Ağlasun İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve İleriye Yönelik Öneriler

Utku Ongun¹

Özet

Kırsal turizm, kırsal alanlardaki kalkınma ve yoksulluğun azaltılması için kilit bir rol oynamaktadır. Kırsal turizm, yöre halkına istihdam sağlayan, ekonomik gelirlerini arttıran ve refahlarını artırarak sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştiren bir turizm türüdür. Aynı zamanda da bu turizm türü mevcut işlerin devamlılığını sağlar ve yeni iş olanakları sunarak, özellikle gençlerin kentlere olan göçünü önler. Ayrıca, yörenin tarihi kültürel ve doğal çekiciliklerine sahip çıkan ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir sorumluluk içerisinde olan bir turizm türüdür. Geleneksel bir biçimde hem tarımın hem de hayvancılığın devam ettiği Ağlasun ilçesinde gençler için en büyük sorun yeterli iş kolunun olmamasıdır. Bunun sonucu olarak gençlerin ilçeyi terk etme eğiliminde olmaları buradaki kırsal turizminin önemini bir kat daha arttırmaktadır. Bu araştırmanın amacı Ağlasun ilçesinin kırsal turizm potansiyelini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, Ağlasun'un ilçesinin kırsal turizminin tespit edilmesi ve ileriye yönelik önerilerin geliştirilmesidir. Araştırmada kullanılan veriler tarama tekniği ile ikincil verilerden elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, Ağlasun ilçesinin kırsal turizm için uygun olduğu, kültür ve gastronomi turizmi açısından çekim merkezi konumunda olduğu anlaşılmıştır. Yerel halkın kırsal turizme bakış açılarının olumlu ancak kamu yatırım ve desteklerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1. Giriş

Turizm, dünyada hızla gelişen ve genişleyen sektörlerinden birisidir (Akın ve Kamışlı, 2000). Turizm, özellikle gelişmekte olan ülkeler için dış borçların kapatılmasında, yeni iş kollarının yaratılmasıyla istihdam yaratan, buna bağlı

1 Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği Bölümü, ORCID: 0000-0002-0722-6382, E-posta: utkuongun@mehmetakif.edu.tr

olarak işsizliği azaltan, yerel tarımı ve yerel el sanatları üretimini teşvik eden ekonomik bir faaliyettir (Ahamed, 2018). Çoğu batılı ülkelerde turizm alternatif bir kalkınma stratejisidir. Çünkü turizm, azalan ekonomik faaliyet, tarım sektörünün yeniden yapılandırılması, azalan kırsal sanayileşme, eğitilmiş gençlerin dışı göçü, kırsalın ekonomi ve sosyal açıdan yenilenmesi adına benimsenmiştir (Briedenhann ve Wickens, 2004). Ayrıca ekonomik büyümeyi canlandırmak, az gelişmiş bölgelerin yaşayabilirliğini artırmak ve yerel toplulukların yaşam şartlarını iyileştirmek için kilit bir rol oynar (Sharpley ve Vass, 2006). Doğal çekiciliklerin yanı sıra tarihi ve kültürel değerlere sahip olan kırsal bölgeler, diğer bölgelere nazaran avantajlı konuma sahiptirler. İşte tam bu noktada bu bölgeler kırsal turizmle birlikte kalkınma şansını elde edebilirler.

Kırsal bölgelerdeki turizm faaliyetleri yerel halkın sosyo-ekonomik gelişimi bakımından önemlidir. Soykan'a (2003) göre kırsal turizm, turizmin bölgesel gelir dağılımında önemli bir denge unsurudur. Doğal alanlardaki kaynaklara dayalı olan kırsal turizm, aynı zamanda da doğal çevreye, ekonomiye ve istihdama ve ayrıca sürdürülebilirliğe katkısı vardır (Ongun ve Gövdere, 2015).

Kırsal alanları ziyaret eden turistlerin amaçları içerisinde farklı deneyimler yaşamak, yeni yerler keşfetmek ve farklı olanı görme eğilimleri yatmaktadır. Bu bağlamda kırsal alanların, turistler için coğrafi özelliklerinden, bölgenin tarihinden ve kültüründen kaynaklanan bir çekiciliğe sahip olması gerekmektedir (Çeken vd., 2012).

Tarih boyunca kırsal alanlar dünyanın pek çok yerinde rekreasyon ve turizm faaliyetlerine ortam sağlamıştır. Bu faaliyetler sonucunda kırsal turizm, önemli bir sektör haline gelmiştir ve hızla gelişmiştir (Chuang, 2013). Araştırmacılar tarafından kırsal turizm kavramının adlandırılması üzerinde bir fikir birliği oluşmamıştır. Araştırmacılar tarafından, yayla turizmi, çiftlik turizmi, tarım/tarımsal turizm, eko turizm, köy turizmi gibi turizm türlerini de kırsal turizm olarak anılmıştır (Akça vd., 2001; Kuter ve Ünal, 2013; Mercan ve Pak, 2014). Aslında bu turizm türlerinin hepsi kırsallığı çağırırsa da bazı farklılıklar nedeniyle kırsal turizmden ayrılırlar. Örneğin tarım/tarımsal turizm ve çiftlik turizm kırsal turizmin alt dalları olmasına rağmen, kırsaldaki aktiviteler tarım ağırlıklı ise tarım/tarımsal turizm veya çiftlik aktiviteleri ağırlıkta ise çiftlik turizmi ismini almaktadır. Ancak her iki turizm türü de kırsal turizm olarak da anılmaktadır (Kan vd., 2012; Ongun vd., 2015).

Konunun uzmanları tarafından kırsal turizm tanımları yapılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: Kırsal turizm, doğal kaynaklara bağlı ve kırsal

alanlarla iç içe olan bir turizm türüdür ve pek çok olumlu etkilerinden dolayı ülkeler için var olan turizm türlerinin alternatifi veya tamamlayıcısıdır (Soykan, 2003). Başka bir ifadeyle kırsal turizm, kitle turizmine (3S) alternatif olarak ortaya çıkan (Çalışkan vd., 2021) ve kültürle, doğal çevre ile ve tarım ve hayvancılık ile bütünleşen, ayrıca diğer turizm türleriyle de kolay uyum sağlayan bir turizm türüdür (Soykan, 2003). Kırsal turizmde önemli olan, doğal dokunun ve kültürel yapının bozulmadan turistlere sunulmasıdır (Dalgın vd., 2016).

Küçükaltan (2002, s.312) çalışmasında, *“insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki ziyaretleri, buralardaki tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetleri yörenin doğal dokusuna uygun mekânlarda talep ederek ve yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü”* olarak kırsal turizmi tanımlamıştır.

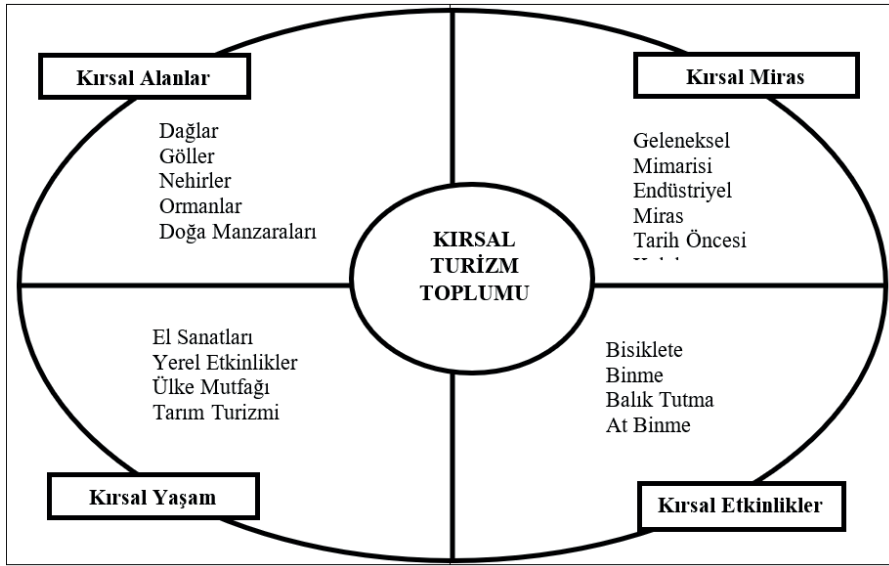
Başka bir tanım olarak Soykan, (2000, s.21) çalışmasında, *“kişilerin doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşmeye gidip, orada konaklamaları ve o yöreye özgü etkinlikleri izlemeleri ya da katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türüdür”* şeklinde kırsal turizmi tanımlamıştır. Kısaca kırsal turizm, kırsal bir coğrafyada gerçekleştirilen turistik etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir (Değirmencioglu, 1993). Başka bir ifadeyle kırsal turizm, kırsal bölgelerde gerçekleşen her türlü turizmi ifade eder. İnsanlar günümüzde doğal, korunan ve el değmemiş yerleri tercih ediyorlar. Pek çok turist doğayla iç içe olmalarına izin verdiği için kırsal yerleri seçmektedir (Amin vd., 2023).

Çok fazla turizm türleri ile de uyum içerisinde olan kırsal turizm yerel halk için ek bir gelir yaratabilmekte (Sharpley ve Vass, 2006) ve bölgenin refah düzeyini artırmaktadır (Çeken vd., 2007). Ayrıca kırsal turizm, yörede yeni işkolları yaratarak kırsal yöreleri kalkındırmakta, iç göçü önlemekte (Singhania vd., 2022) ve nüfusu yerinde tutmada önemli rol oynamaktadır (Soykan, 1999; Çeken vd., 2012).

Kırsal bölgeler, kırsal turizm sayesinde sürekli olarak bir dinamizm ve sürekli olarak bir değişim içerisindedir (Fidan ve Nam, 2012). Kırsal turizmin gelişmesi bölgeyi ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan olumlu etkilemektedir (Eren ve Aypak, 2012). Ancak kırsal turizminin olumlu etkileri olumsuz etkilerine oranla fazla olmasına karşın, bazen doğaya, kültüre ve sosyal değerlere telafisi mümkün olmayan zararlar da verebilmektedir (Alaeddinoğlu, 2008). Kırsal alanlardaki kırsal turizm, kültürün ticarileştirilmesine, geleneksel yaşamın ve sosyal yapının bu süreçten zarar görmesine sebep olabilir. Turistlerin asıl amaçları olan otantik bir yaşam araması ve yerel halkın otantik yaşamdan uzaklaşması bölgeye artık turistin

gelmemesine neden olabilir. Ayrıca bölgede turist sayısının aşırı büyümesi yerel halka zarar verebilir ve bu aşırı, sınırsız büyümenin üstesinden yerel halk gelemeyebilir (Tatar ve Armatlı Köroğlu, 2017). Aynı zamanda da turizm ile birlikte kırsal alanlar; sosyo-ekonomik yozlaşmaya, trafik ve gürültü yoğunluğuna, doğanın zarar görmesine ve kirlenmesine, çiftçilerin tarım dışı faaliyetlere yönelmesine ve asıl olan iş kollarının terk edilmesi gibi zararlara yol açabilir (Çuhadar ve Ünal, 2017). Turizmin bu olumsuz etkileri kentsel alanlara göre kırsal alanlar üzerindeki halkta daha büyük bir etkiye neden olduğu unutulmamalıdır (Madrigal 1993'den akt., Teye vd., 2002).

Kırsal turizm kavramının oluşumunda bazı bileşenler ortaya konulmuştur. Şekil 1'deki kırsal turizm bileşenleri şunlardır; kırsal alanlar, kırsal miras, kırsal yaşam ve kırsal etkinliklerdir (Cabrini, 2004). Kırsal alanlar içerisinde dağlar, ovalar, göller, ormanlar ve manzaralar yer almaktadır. Kırsal yaşamın içerisinde, geleneksel el sanatları, yerel festivaller ve geleneksel yemekler vardır. Kırsal mirasta, geleneksel mimariye uygun kerpiçten, ahşaptan ve taştan yapılan köy evleri, kiliseler ve kalelerden yer almaktadır. Kırsal etkinliklerde, bölgede yapılabilecek yürüyüşler, gezintiler, ata binme, bisiklet parkurlarındaki turlardan oluşmaktadır (Ongun, 2015).

Şekil 1. Kırsal Turizm Bileşenleri

Kaynak: World Tourism Organization, 2004; Cabrini, 2004; Kuşat, 2014; Çeken vd., 2007; Çeken vd., 2012; Ongun ve Gövdere, 2014; Ongun, 2015; Mesci ve Öztürk, 2017.

Kırsal turizmin bölgede gelişebilmesi için bazı unsurların bulunması gerekmektedir. Bu unsurlar şunlardır (Demircioğlu, 1993; Çelik vd., 2013; Mesci ve Öztürk, 2017):

- Su kaynaklarının bol miktarda olması,
- Gezilecek yerlerinin olması ve gezi yerlerinin organize edilebilmesi,
- Yürüyüş, yüzme, balık avlama vb. gibi sportif faaliyetleri yapmaya elverişli olması,
- Milli parklara yakın olması,
- Kırsal alanların tarihsel değerleri içermesi,
- Konaklama yerlerine kolay ve doğrudan rezervasyon yapılabilmesi,
- Bölgeye ulaşımın kolay ve ekonomik olması,
- Bölgedeki yapıların geleneksel bir mimarisinin olması,
- Belirli bir üretim biçiminin sunması (pamuk, tütün, narenciye vb. gibi),
- Yerel halk kırsal turizmi benimsemeli, cana yakın, samimi, misafirperver, sıcak ve etkileşime açık olmalıdır. İşte bu unsurlara sahip bölgeler kırsal turizme uygundur.

Bu çalışmada; tarihi ve kültürel çekiciliklerinin yanı sıra, geleneksel mimarisi, örf ve adetleri, panoramik manzaraları ve doğal çekicilikleri ile tercih edilen kırsal alanlardan birisi olan Ağlasun ilçesinin kırsal turizm potansiyelini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda değerlendirme kırsal turizm bileşenleri kapsamında yapılmıştır. Çalışmanın diğer bölümleri ise, şu şekilde planlanmıştır. Kavramsal çerçeve başlığı altında, kırsal turizm ve bileşenleri hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca Ağlasun ilçesinin kırsal turizmi hakkında gerekli bilgilere yer verilmiştir. Yöntem ve bulgular başlığı altında ise, araştırmanın yöntemi hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonraki bölümde, ikincil verilerden elde edilen bulgular kırsal turizm bileşenlerine aktarılmıştır. Sonuç kısmında araştırma bulguları değerlendirilmiş, ilçenin sorunları tespiti yapılmış ve öneriler sunulmuştur. Sonuç olarak çalışmanın alanyazısına katkıları tartışılmış ve gelecekteki çalışmalar için araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

2. Yöntem ve Bulgular

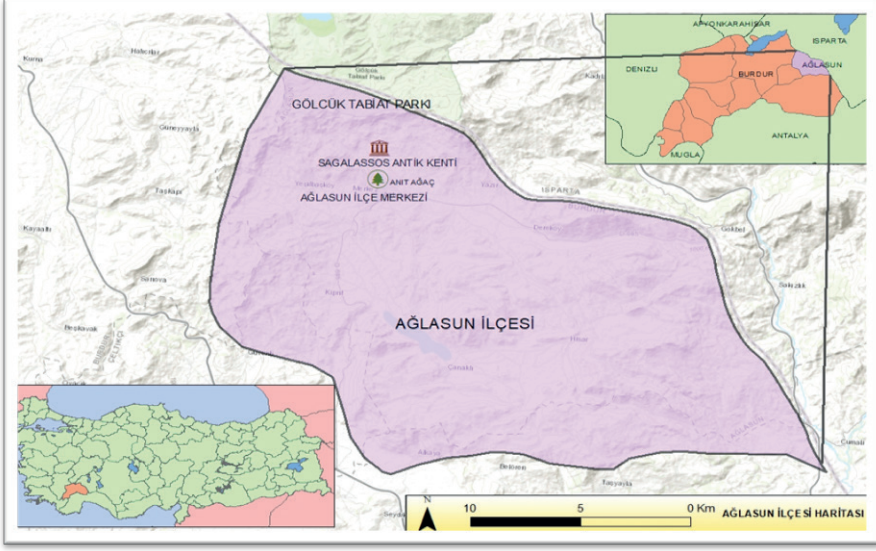
Bu çalışmada; Ağlasun ilçesi ve çevresinin, kırsal turizm etkinlikleri bakımından ne gibi potansiyellere sahip olduğu, kırsal turizm bileşenleri kapsamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler ikincil kaynaklardan tarama tekniği yoluyla

toplanmıştır. Araştırmacının bölge içerisinde ikamet etmesi ve konu ile ilgili kişilerle doğrudan yüz yüze görüşmeler sonucundaki elde edilen veriler de kullanılmıştır. Bunlara ilaveten, Ağlasun'un kırsal alanlarındaki yaşam alanlarında yapılan gözlemlerle desteklenmiştir. Öncelikle Ağlasun ilçesi hakkında gerekli bilgiler verilerek, ilçede ne gibi kırsal turizm uygulamalarının gerçekleştirilebileceği, durum tespiti ile ortaya konulmuştur. Bu durum tespitinde literatürde genel olarak kabul gören, kırsal turizmin dört bileşeni (kırsal alan, kırsal miras, kırsal yaşam ve kırsal etkinlikler) kapsamında değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırma Mesci ve Öztürk (2017) yapmış oldukları çalışmadan faydalanarak oluşturulmuştur. Çalışma ikincil veri kaynakları kullanılmış olması nedeniyle etik kurul izni almayı gerektirmemektedir.

2.1. Ağlasun İlçesi ve Kırsal Turizm

Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Ağlasun ilçesinin, Isparta, Antalya ve Denizli illerine karayolları vasıtasıyla bağlantısı vardır. İlçe Göller yöresinde yer almaktadır. Isparta ili ile kuzey doğudan, Burdur ili ile batıdan çevrilidir. Bucak ilçesi ile güneyden ve Çeltikçi ilçesi ile de güney batıdan çevrili olan ilçe yaklaşık olarak denizden 1100 metre yüksekte konumlanmıştır. Ağlasun ilçesi (Şekil 2) dokuz köyden oluşmaktadır. İlçenin yüz ölçümü yaklaşık olarak 308 km² kadardır. İlçede Köroğlu Beli, Çatak Beli ve Peçenek Beli geçidi bulunmaktadır (Ceylan, 2015).

Ağlasun ismi Pisidia bölgesindeki Sagalassos Antik yerleşiminden almıştır. Ağlasun Osmanlı kayıtlarında dokuz köy ve Yörük topluluğundan oluşan bir nahiye olarak bahsedilmektedir. 1910 kayıtlarına göre Burdur ilinin üç nahiyesinden biridir. Ağlasun 1958 yılında ilçe statüsüne geçmiştir (Uzgidim, 2019). 1958 yılında 3.412 nüfusa sahip olan ilçenin (aglasun.gov, 2023), 1965 yılındaki nüfusu 9.092 olarak tespit edilmiştir. Daha sonraki yıllarda ilçenin nüfusu genel itibarı ile artsa da, göçe bağlı olarak nüfusta her yıl azalmalar meydana gelmiştir (Bulut vd., 2017) ve 2022 yılında ise ilçenin toplam nüfusu 7.408'dir (nufusune.com, 2023). Ağlasun ilçesi Burdur ilinin en az nüfusa sahip olan ilçelerinden biridir.

Şekil 2. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası

Ağlasun ilçesinin dört yanı dağlar ile çevrili olup, arazi yapısı dağlık engebeli bir yapıya sahiptir. İlçenin ekonomisi ormancılık, tarım ve hayvancılığa dayanır (Ceylan ve Gök, 2015). Hem büyükbaş hem de küçükbaş hayvancılık ilçenin önemli geçim kaynaklarıdır. İlçenin diğer bir geçim kaynağı da arıcılıktır. Ayrıca ilçeyi besleyen çok sayıda su kaynakları mevcuttur (Altınok, 2016). İlçede var olan soğuk su kaynakları vasıtasıyla alabalık tesisleri kurulmuştur. Bu tesislerde yıllık yaklaşık olarak 160 ton alabalık üretimi yapılmaktadır (baka,ka.gov, 2023). Ağlasun'da Ankara tavşanları yetiştirilmektedir. Bunlardan yüksek kaliteli yün üretilerek çorap, atkı, bere ve eldiven yapılmaktadır (Karabati vd., 2009). Kadınların el emeği göz nuru olan bu el işleri, turistler tarafından çok fazla tercih edilmektedir.

Ağlasun ilçesinin başlıca geçim kaynağı ormancılık, tarım ve hayvancılık olmasının yanı sıra, iklimi, flora ve faunası, toprakları ve su kaynakları ile doğal çevre özellikleri bakımından önemli avantajlara ve kültürel bakımdan çekiciliklere sahip olan ilçe çeşitli turizm türlerini bünyesinde barındırmaktadır (Ceylan, 2015). Sagalassos Antik Kenti'nin ilçe sınırları içerisinde olması, bu kültür varlığının kırsal turizm ile entegre olması ilçe açısından önemli bir avantajdır (Ceylan, 2014a).

Turistler, yerel kültürü deneyimlemek, folklor ve gelenekler hakkında bilgi edinmek, doğal manzaraları ve tarihi simge yapıları deneyimlemek için kırsal bölgeleri ziyaret eder (Macdonald ve Jolliffe, 2003). Ağlasun

ilçesinin simgesi olan ve 1000 yaşında olduğu tahmin edilen Ulu Çınar ağacı (Resim 1) 3.3 metre çapındadır (baka,ka.gov, 2023). Ulu Çınar ağacının konumu ilçe merkezi ile ilçenin diğer simgesi olan Sagalassos Antik Kenti yol güzergâhındadır (Ceylan ve Gök, 2015).

Resim 1. Ağlasun'un Simgesi Ulu Çınar Ağacı (08 Ağustos 2023).

2009 yılında Sagalassos Antik Kenti (Resim 2) UNESCO'nun geçici miras listesine girmiştir. (Altınok, 2016). Sagalassos Antik Kenti Batı Anadolu'nun en önemli şehirlerden birisiydi. Ağlasun ilçe sınırları içerisinde bulunan Sagalassos Antik Kenti Roma İmparatorluk döneminde eskiden Pisidia olarak bilinen şuan ki Burdur ve çevresinde kurulmuştu. Zamanında bölgenin en zengin şehirlerinden biri olan Sagalassos'da her türlü meyve ve tahılın yetişmesi ve bölgede farklı türden ağaçların bulunması nedeniyle, bu bölge bereket vadisi olarak adlandırılmıştır (Sönmez, 2020).

Resim 2. Sagalassos Antik Kenti'nden Ağlasun İlçesi Manzarası (10 Temmuz 2021).

Hellenistik dönemde konumu nedeniyle önem kazanan şehir, zamanının önemli bir ekonomik merkezi haline gelmiştir. Toros Dağları üzerinde kurulan Sagalassos Antik Kenti'nde, yerel seramik endüstrisi, tahıl ve zeytin bölge ekonomisinin en önemli ürünleri olmuştur (Aysal ve Caran, 2018). Sagalassos Antik Kenti, Türkiye'nin iyi korunmuş antik kentlerinden birisidir. Bölgede kültür turizmi kapsamında önemli bir yere sahip olan antik kent, Ağlasun ilçesinin sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda gelişmesi için bir araç olarak kullanıla bilinir (Ongun vd., 2017).

Resim 3. Antik Tiyatro (02 Eylül 2023).

Turizm potansiyeli açısından oldukça zengin bir çeşitliliğe sahip olan ilçe, hem doğal güzellikler hem de tarihi ve kültürel zenginliklere sahiptir (Ongun ve Gövdere, 2014). Dört tarafı dağlık ve ormanlık alanlarla çevrili olan ilçe, yöresel ürünler, el sanatları, yerel mimari ve yöresel yemekler ile kırsal turizmin gelişmesi bakımından önemli değerlere sahiptir. Çağlar boyunca süregelen toprak kap üretimi (Ceylan, 2014a), tarihi su değirmeni (Ceylan, 2014b), Sagalossos Antik Kenti (Poblome vd., 2019), Yeşilbaşköy balık üretim tesisleri (Ongun ve Gövdere, 2014), tarım ve hayvancılıkla uğraşan çiftlikleri (Karabatı vd., 2009) bünyesinde muhafaza eden ilçe, kırsal turist çekebilme potansiyeline sahiptir. Bölgede gerçekleşen kırsal turizm ile doğa ve kültürel mirasımızın korunmakta ve ulusal ve uluslararası tanıtım gerçekleştirilmektedir.

Resim 4. Ağlasun Cuma Pazarı (18 Ağustos 2023).

Kırsal turizmde konaklama genellikle yörenin yapısına uygun olan ahşap, kerpiç ya da taş yapılardaki evlerde yapılmaktadır. Bu özelliklere sahip köy evleri veya çiftlikteki bir oda ya da dağ evleri bölgede konaklama ve güzel bir zaman geçirmek için uygun mekanlardır (Canoves vd., 2004; Daugstad, 2008; Aydın ve Selvi, 2012a; Aydın ve Selvi, 2012b; Ongun, 2015). Ağlasun ilçesinde geleneksel mimari evlerinde ev pansiyonculuğu yapılmaktadır (Altınok, 2016). Yöredeki bazı evler restorasyon yapılarak yöreye gelen turistlerin konaklaması için hizmete açılabilir (Resim 5).

Resim 5. Ev Pansiyonculuğunda Kullanılabilecek Geleneksel Ağlasun Evi (18 Ağustos 2023).

Türkiye’de kırsal turizm denilince ilk olarak yayla etkinlikleri, yürüyüş ya da trekking, mesire alanlarındaki günübirlik yeme içme aktiviteleri akla gelmektedir. Bunlara ilaveten köy ziyaretleri ve köydeki alış veriş içeren günübirlik ziyaretler de anlaşılmaktadır (Akça, 2004; Özdemir Yılmaz ve Kafa Gürol, 2012). Türkiye’de kırsal turizm genellikle, şehirlerin, tarihsel ve kültürel zenginliklere sahip yerleşkelerin çevrelerinde ve/veya antik kentlerin yakınlarındaki köylerde geliştiği görülür. Bu köylerin çoğu hafta sonu yürüyüşlerinde gezi güzergâhı üzerinde oldukları için uğranılan, çevrelerinde piknik yapılan ve yemek yemeğe gidilen yerlerdir. Örneğin; Şirince Köyü, Tire ve Birgi Köyü, Cumalıkızık Köyü ve Uzungöl bu yerlerden bazılarıdır (Avcıkurt ve Köroğlu, 2008: 74). Ağlasun’da da turizm faaliyeti kültür turizmi kapsamında, Sagalassos Antik Kenti’ne ziyaret olarak gerçekleşmektedir (Ceylan ve Gök, 2015). Bu ziyaretler genellikle Antalya’dan Denizli’ye (Pamukkale), Yeşilova Salda Gölü’ne veya lavanta bahçelerine (Isparta/Kuyucak ve/veya Burdur/Lisinia/Akçaköy) ziyaret amaçlı gerçekleştiren turların, belli bir saat aralığına dahil olduğu bir etkinliktir. Bu turlar genellikle hafta sonu gerçekleşen, konaklamanın, yeme içmenin ve alış verişin olmadığı ve yerel halka gelir getirici hiçbir faydası olmayan etkinliklerdir (Ceylan, 2014a).

Kırsal turizmde asıl amaç, yerelin doğallığında yaşamak ve tarımsal ürünlere duyulan ilgidir. Kırsal alanlarda yapılacak aktiviteleri yörenin

özelliklerine göre zenginleştirmek mümkündür (Koroğlu ve Koroğlu, 2006). Buna istinaden Sagalassos Antik Kenti'ne ziyaret eden turistler, ziyaret sonrasında Ağlasun ilçesinde farklı aktivitelerde bulunabilirler. Toprak kap yapım aşamaları yerinde izlenebilir ve uygulamalara katılabilirler (Ceylan, 2014a). Örneğin, Mamak beldesinde faaliyet gösteren toprak kap üretimine bizzat dahil olabilirler. Turistler toprak kap üretimi yaparak yapmış oldukları toprak kapları satın alabilirler.

Yörede bağcılık yani üzüm üretimi hala devam etmektedir. Özellikle üzümlerin toplandığı bağ bozumu döneminde turistlerin bağbozumu faaliyetine katılmaları sağlanabilir. Üzüm hasadın başlangıcından üzümlerin kurutma aşamasına kadar bir festival havasında turistlerin bu süreçte katılmaları sağlanabilir (Ceylan, 2014a). Üzümlerin kurutulması yanında ezilerek pekmez, şire ve pestil gibi ürünlerin üretim aşaması her anıyla yaşatılabilir. Ayrıca ilçede yetişen badem, ceviz, kiraz, kızılıçık (ergen), dut, üzüm gibi meyvelerin toplanması sürecine turistler dahil edilebilir (Ceylan, 2015). Örneğin sabahın erken saatlerinde gül toplama etkinliği gerçekleştirilebilir. Geleneksel yöntemlerle gül yağının çıkarılması ve buna turistlerin dahil edilmesi sağlanabilir. Bu etkinliklerin çeşitlendirilmesi sonucunda Ağlasun'un turizmden daha fazla pay almasına ve ekonomik girdi oluşturmaya katkı sağlar. Ürünlerin dikimi, bakımı, toplanması gibi aşamalar katılımcıların ilgisini çekmesi için eğlenceli oyunlara dönüştürülmesi bu noktada önemlidir (Ukav, 2012).

Ağlasun'la ilgili literatür incelendiğinde, yayınlar genellikle arkeoloji alanında Sagalassos Antik Kenti (Aysal ve Caran, 2018; Poblome vd., 2019) ile yapıldığı tespit edilmiştir. Ulusal literatürde, ayrıca Ağlasun ilçesi ve alternatif turizm olanakları (Ceylan, 2015; Ceylan ve Gök, 2015), Ağlasun ve çevresindeki kırsal turizminin bölgesel kalkınmaya etkisi (Ongun ve Gövdere, 2014), Ağlasun ilçesindeki kırsal maddi kültür (toprak kap üretimi ve su değirmenleri) değerleri (Ceylan, 2014a; Ceylan, 2014b), tarım turizminin Ağlasun yerel ekonomisine etkileri (Karabatı vd., 2009), geleneksel Ağlasun kırsal evleri (Bulut, 2017), Ağlasun kültür turizmi (Altıok, 2016) ve Ağlasun'un gastronomi turizminin kültür ve kırsal turizm entegrasyonu (Ongun vd., 2019a; Ongun vd., 2019b) konulu akademik yayınlara rastlanılmıştır.

2.2. Ağlasun İlçesinin Kırsal Turizm Bileşenleri

Ağlasun'un; iklimi, tarihi ve doğal değerleri, el değmemiş ormanları, kültürel varlıkları, yöresel mutfağı ve yaşam biçimleri, gelenek ve görenekleri, coğrafi konumu, Antalya, Isparta ve Denizli illerine yakınlığı nedeniyle

bölgenin turist çekim merkezi konumundadır. Günde ortalama iki bin kişiyi ağırlayan Sagalassos Antik Kenti'ni 2022 yılında 67 bin kişi ziyaret etmiştir. Ağlasun'da bir adet otel ve üç adet apart otel statüsünde olmak üzere dört adet Kültür ve Turizm Bakanlığı belgeli otel bulunmaktadır (baka,ka,gov, 2023).

2.2.1. Kırsal Alanlar

Dağlar: İlçe Akdağ (Resim 6), Peçenek, Dere Boğazı, Yaylacık ve Çatak dağları ile çevrilidir (baka,ka,gov, 2023).

Resim 6. Akdağ (15 Ağustos 2023)

Göller ve Göletler: İlçe ve çevresinde doğal bir gölü bulunmamaktadır. Ancak Ağlasun ilçesi gölet bakımından oldukça zengindir. Merkezde Gölyeri Gölet'i, Kirazlı Gölet'i ve Öteyüz Ovası Gölet'i olmak üzere üç tane gölet bulunmaktadır. Köylerinde ise Çanaklı Gölet'i ve Hisarköy Gölet'i olmak üzere iki tane gölet vardır (Altınok, 2016). Gölyeri Gölet'i çadır kampı etkinlikleri için uygundur. Ağlasun merkez göletlerinde ve Hisarköy Gölet'inde olta balıkçılık yapılabilir (Ceylan, 2015; Ceylan ve Gök, 2015).

Nehirler: İlçenin ortasında Tuzlu çay isimli bir dere akmaktadır (ağlasun,gov, 2023). Ağlasun'un ilçesinin en önemli su kaynağı Akdağ'dan sağlanmaktadır. Örneğin, Kirazlı, Öküz Çukuru, Kara Kaya, Dondurma, Kartal Yeri, Kuş Düneği, Kızıl Dökük, Gevenli Ova ve Yörük Gediği Pınarları Akdağ'da yer alan önemli su kaynaklarından bazılarıdır. Ayrıca Akdağ'ın güney yamaçlarında yer alan Susaklı, Ak Yamaç, Ekşi Armut, Gök

Pınarı, Yaka, Gürleyik, Uzun Kum, Bey Harımı, Kıraç ve Garaç Arası ve Bala ilçedeki diğer su kaynaklarından bazılarıdır. İlçenin bir başka önemli su kaynağı ise, Sagalassos Antik Kenti'nde yer almaktadır. Antik kentin yukarı kent meydanında bulunan Antoninler Çeşmesi (Aşk Çeşmesi) (Resim 7) günümüzde turistler tarafından ilgi çeken bir tarihsel eserdir.

Resim 7. Antoninler Çeşmesi (02 Eylül 2023).

Ormanlar: İlçe Akdağ ve Gevenli Ova, Katrancık, Manasır ve Köyaltı, Çamlıdere, Yumrutaş, Dereköy, Kibrit ve Yeşilbaşköy dağları ile çevrilidir. Ağlasun ilçesi dağlar ve dağlardaki zengin ağaç çeşitliliğine sahip ormanlar içerisinde yer almaktadır (Altınok, 2016). İlçedeki çam ormanları, doğal özellikleri ile zengin bir orman ekosistemi özelliğine sahiptir. Dağlarda doğa yürüyüşü, tırmanma, trekking ve mantar, dağ çayı, dağ kekiği toplama gibi etkinlikleri yapmak mümkündür (Ceylan ve Gök, 2015).

Doğa manzaraları: Akdağ ve çevresindeki engebeli alanlar ile bunlar arasındaki boğazlarla ayrılan ovalar, mevsimsel olarak gösterdikleri farklılıklar nedeniyle, manzara bütünlüğü bakımından büyük bir çeşitlilik gösterirler (Ceylan ve Gök, 2015).

2.2.2. Kırsal Miras

Geleneksel Mimarisi: Geleneksel Ağlasun evlerinin (Resim 8) mimari yapısı incelendiğinde, evlerin şekillenmesinde gelenek, görenek ve ekonomik faaliyetler gibi unsurların etkisi olduğu görülmektedir. Geleneksel Ağlasun evlerin yapımındaki malzemelerini kerpiç ve taş oluşturmaktadır (Bulut vd., 2017). Duvarlarda kullanılan hatıllar, yer döşemeleri, kirişler, tavan,

doğramaları, duvar işlemleri ve çatı iskeleti gibi unsurlar ahşap malzemeden yapılmıştır. Geleneksel Ağlasun evleri genellikle iki katlı şeklinde inşa edilmiş olup, alt katta büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar için ağır ve ambar mevcuttur. Evlerin ikinci katında ise odalar ve saçak adı verilen teras mevcuttur (Altınok, 2016).

Resim 8. Geleneksel Ağlasun Evleri (18 Ağustos 2023).

Endüstriyel miras: Yeşilbaşköy gül fabrikası, Yeşilbaşköy balık üretim tesisleri, Kibrit köyünde tuğla ve kiremit fabrikası, Sızma su fabrikası (faal değil).

Tarih öncesi miras: Sagalassos'da Agora, Kaya Mabedi, Antoninler Çeşmesi, Hadrian Çeşmesi ve Helenistik Çeşme, Severuslar Çeşmesi, Tiberius Kapısı, Pazar Binası, Kent Konağı, Antik Kütüphane Binası, Apollo Klarios Tapınağı, Macellum, Heroon, Gymnasium, Roma Hamamı, Kaya Mezarları (Resim 9) ve Antik Tiyatro gibi pek çok yapı ve eser kalıntıları ortaya çıkarılmıştır (Kebapçı, 2015; Ceylan, 2015; Ceylan ve Gök, 2015; Poblome vd., 2019; İnanır vd., 2015; İnanır, 2019; sagalassosvakfi.org, 2023; baka,ka.gov, 2023).

Resim 9. Kaya Mezarları (02.Eylül 2023).

Yeşilbaşköy Tarihi Su Değirmeni, Altındal Su Değirmeni, Çakıroğlu Su Değirmeni, Onur Su Değirmeni gibi değirmenler olup, günümüzde yaklaşık dokuz değirmen kendi kaderine terk edilmiş ve kullanılmamaktadır. Sadece Anıtlar Kurulu tarafından 300 yıl önce kurulduğu ve taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenen Akdeniz bölgesinin faal olarak çalışan tek değirmeni Yeşilbaşköy Tarihi Su Değirmenidir (Resim 10). Ayrıca ilçe merkezinde Selçuklu I ve Selçuklu II hamamları mevcuttur. 1200'lü yıllarda yapıldığı tahmin edilen bu hamamlar büyük bir ihtimalle kervansaray hamamı olduğu düşünülmektedir (Altınok, 2016).

Resim 10. Yeşilbaşköy Tarihi Su Değirmeni (08 Ağustos 2023).

Kaleler: Sagalassos Antik Kent'i dağ yamacında ve korunaklı bir kale konumundadır.

Kiliseler: Sagalassos Hadrian, Antoninus Pius Tapınağı, Sagalassos Batı ve Kuzey Nekropol, Sagalassos St. Michael Kilisesi ve Sagalassos Kilisesi kalıntıları bulunmaktadır.

Köyler: Yeşilbaşköy Kasabası, Kibrit Köyü, Çanaklı Köyü, Hisarköy, Yumrutaş Köyü, Aşağı Yumrutaş Köyü, Çamlıdere Köyü, Dereköy ve Yazır Köyü'nden oluşan Ağlasun ilçe ve köylerinde ekolojik tarım ve hayvancılık geleneksel olarak devam etmektedir.

2.2.3. Kırsal Yaşam

El sanatları: Ağlasun ilçesinde; dantel, kanaviçe, iğne oyası, halı dokumacılığı, toprak kap işçiliği yani ibrikçilik (testicilik), bakırcılık, yorgancılık, semercilik ahşap işçiliği az da olsa halen geleneksel olarak sürdürüldüğü yörelerden biridir. Çanaklı halk arasında Mamak beldesi olarak bilinen yerde halen toprak kap işçiliği yani ibrikçilik (testicilik) yapılmaktadır. Bu sanat en verimli dönemini bölgede 19 ve 20 yüzyıllarda yaşamıştır (Ceylan, 2015; Ceylan ve Gök, 2015).

Yerel etkinlikler: Ağlasun Belediyesi tarafından sonbahar dönemlerinde Ceviz ve Yörük Şenliği (sagalassosvakfi, 2023) ve Ağustos ayının sonunda ise Geleneksel Güreş Festivali, Yeşilbaşköy Kiraz ve Alabalık Festivali, Sagalassos Festivali (Altınok, 2016), Yeşilbaşköy Deliktaş Sarıkaya Kültür Sanat Festivali yörenin önemli kültür ve sanat etkinliklerinden bazılarıdır (Ceylan ve Gök, 2015). Bu festivaller son yıllarda düzenlenmemektedir. Ancak yaz aylarında düğün ve asker uğurlama gibi yöresel etkinlikler yapılmaktadır.

Mutfak: Gastronomi açısından zengin bir çeşitliliğe sahip olan ilçede, yöreye ait sülük aşısı, göce sarması, kömbe, çifne (cize), tarhana çorbası, irmik helvası, bazlama, gözleme ve pişisi, turp aşısı, mısır ekmeği, kabune pilavı, dirgit, akça katık, ekmek aşısı (papara) gibi çeşitli yemekler günümüzde de yerel halk tarafından yapılmaktadır (Ongun vd., 2019a; Ongun vd., 2019b).

Tarım: Ülkemizde halen tarımın büyük oranda geleneksel yöntemlerle yapılan ender yerlerden birisi de Ağlasun ilçesidir. Ağlasun'da üretilen ekolojik ürünler ise; gül, lavanta, rezene, altınotu, kiraz, ceviz, kızılılık (ergen), patates, badem, domates, kırmızı biber, haşhaş, elma, incir, şeftali, fındık, dağ çayı, dağ kekiği, arpa, buğday, böğürtlen, ahududu ve üzümüdür (Karabati vd., 2009; Ceylan, 2015; Ceylan ve Gök, 2015; baka,ka.gov, 2023).

Geleneksel müzik: Yörük kültürüne ait müzikler.

2.2.4. Kırsal Etkinlik

Yürüyüş: Dağların çevresi doğa yürüyüşü yapılabilecek önemli parkurlara sahiptir. Yeşilbaşköy ve Sagalassos, Sagalassos ve Ağlasun, Yazır köyü ve Sagalassos, Sagalassos, Püren ova ve Gölcük doğa yürüyüşü parkurları bu yönüyle değerlendirilebilir (Ceylan, 2015; Ceylan ve Gök, 2015).

Balık tutma: Göletlerde akarsu olta balıkçılığı yapılmaktadır. Göletler amatör sportif olta balıkçılığı aktivitelerini gerçekleştirmeye uygundur. Ayrıca Yeşilbaşköy’de alabalık tesisleri bulunmaktadır (Ongun ve Gövdere, 2014) ve bu tesislerde balık üretimi yapılmaktadır.

Ata binme: İlçede at ve eşekler hala kullanılmaktadır.

Bisiklete binme: Ağlasun ilçesi ve çevresi sportif bisikletçiler için uygun bir bölgedir. Ancak bisiklet güzergâhlarının belirlenmesi ve gerekli alt yapının sağlanması gerekmektedir.

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda, kırsal turizm bileşenleri kapsamında Ağlasun’da yapılabilecek kırsal turizm uygulamaları yer almaktadır. Bu doğrultuda yapılan kırsal turizm uygulamaları kapsamında Ağlasun’un kırsal turizm potansiyelinin olduğu anlaşılmaktadır. Kırsal turizm bileşenleri kapsamında trekking ve bisiklet yollarının, kamp karavan parklarının ve dağcılık parkurlarının belirlenmesi gerekmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Ülkelerin çoğu kırsal turizm için, hem kamu hem de özel sektörden önemli ölçüde teşvik, destek ve bazı durumlarda doğrudan finansal yardım almaktadır (Sharpley, 2002). Örneğin, Avrupa Komisyonu, kırsal alanların kalkınması için bu bölgelerdeki tarım ve çiftçilik faaliyetleri yapan işletmelerin kurulması ve bunlarla entgre olan tarım turizminin teşvik edilmesini, kırsal bölgelerin kültürel ve doğal mirasının çekici hale getirilmesini desteklemektedir (Taş vd., 2016). Türkiye’de de son yıllarda kırsal turizm ve kırsal kalkınma için gerek kamu gerekse özel kurumlar teşvik ve destek sağlamaktadır. Başka bir ifadeyle tarım sektöründe istihdamın azaltılması ve kırsal alanlar için alternatif gelir kaynakları bulma çabalarından dolayı, kırsal turizm veya tarımsal turizm teşvik edilmektedir (Şerefioğlu, 2009). Teşvikler genellikle geri ödemesiz ya da belli bir oranda hibe şeklinde olmaktadır. Bu teşviklerde, özellikle kadın girişimcilere ve belli bir yetisini kaybetmiş bireylere ağırlık verilmektedir. Ağlasun yerel halkını bu konuda bilgilendirilip yol gösterici olunması başta kadın ve engelli vatandaşlar için bir istihdam yaratılmış olacaktır. Ağlasun kadın girişimciliği kooperatifinin kurulması ve bu kooperatifte yöresel ürünler başta olmak üzere el emeği göz nuru el işlemleri turistlere satışa sunulmalıdır.

Antalya çıkışlı Denizli (Pamukkale), Yeşilova Salda Gölü veya lavanta bahçelerine (Isparta/Kuyucak ve/veya Burdur/Lisinia/Akçaköy) turlarının geçiş güzergâhında olan ilçeye, yerli ve yabancı turistler gününbirlik ziyaretler gerçekleştirilmektedir. Bu ziyaretlerin Sagalassos merkezli olması ve gerek alt yapı gerekse üst yapının eksikliği nedeniyle yerel halk yeterli düzeyde ekonomik kazanç elde edememektedir (Ceylan, 2015). Yörenin mimarisine uygun konaklama, yeme-içme ve alış-veriş yerlerinin açılması ve ilçedeki aktivitelerin çeşitlendirilmesi sonucunda, ilçe turizmden daha fazla gelir elde etme imkânı sağlayacaktır. Bu bağlamdaki yatırımlar hem gençlere hem de kadınlara istihdam ve ek gelir sağlayacaktır.

Önceki yıllarda Ağlasun turizmi ile ilgili yapılan proje kapsamında satışa sunulmak için ürün kimlikleri oluşturulmuş ve örnek miktarlar satışa hazır hale getirilmiştir (Torun vd., 2014). Ancak bu bir proje olarak kalmış ve devamı gelmemiştir. Bu bağlamda buna benzer faaliyetler acilen devreye sokulup yerel girişimciler ve kamu tarafından desteklenmelidir. Örneğin, Ağlasun'un simgesi olan asırlık çınar ağacı ve Sagalassos'taki yapılar veya eserler, yerel halk özellikle kadınlar tarafından toprak kap yapımındaki malzemeler kullanılarak, hediyelik eşya imalatı gerçekleştirilebilir ve Ağlasun'u simgeleri halılara ve el işlerine motif olarak işlenebilir. Bu ve buna benzer faaliyetler, özellikle yerel kadınlar için istihdam yaratır ve kadınların ek gelir kazanmasına katkı sağlar. Ayrıca hem ilçenin kültürel değerlerinin tanıtımı yapılmış olur hem de el sanatlarının yaşaması yönünde önemli bir adım atılmış olur (Altınok, 2016).

Yerel festivaller kırsal bölgelerin tanıtımına katkı sağlamanın yanı sıra bölge festivalleri esnasında ekonomik olarak da bir canlılık yaşar. Turistler yerel halkın, eğlence biçimlerini, gelenek ve göreneklerini en samimi bir biçimde festivaller döneminde öğrenirler (Dalgın vd., 2016). Bundan dolayı Ağlasun'da geçmişte düzenlenen festivallerin tekrar düzenlenmesi ilçenin turizm potansiyeline katkı sağlayacaktır. Ağlasun'da ulusal ve uluslararası festivaller yapılması gerekmektedir.

Kırsal alanlarda kırsal turizmin gelişmesi ve kırsal turizmin sürdürülebilirliği için yerel halkın kırsal turizmi benimsemesi ve kabul etmesi şarttır (Akkaşoğlu, 2019). Bu bağlamda Ağlasun yerel halkı kırsal turizme olumlu bakmakta ve desteklemektedir. Bölgedeki yerel halk ve işletmelere kırsal turizm hakkında eğitim programları verilerek bilinçlendirilmelidir (Ongun ve Gövdere, 2014).

Toplumcu, gerçekçi şiirin önde gelen temsilcilerinden biri olan, Ağlasun Aysafağı isimli şiir kitabı yazarı Hasan Hüseyin Korkmazgil'in Ağlasun'daki evinin bir an önce müzeye dönüştürülmesi ve ziyarete açılması, hem ilçenin tanıtımı için hem de turizm açısından önemlidir. Ayrıca Antoninler Çeşmesi

(Aşk Çeşmesi) hikâyesi (ağlasun.gov, 2023) turizm açısından tanıtımı ve pazarlaması yapılabilir, özellikle yeni evlenecek çiftlerin evlenmeden önceki uğrayacağı ve bol bol fotoğraf çektirecekleri bir mekân olabilir.

İlçede her Cuma günü yerel bir pazar kurulmaktadır. Bu pazarda ilçe ve köylerde yaşayan halkın ürettiği tarım ürünleri satılmaktadır. Örneğin halkın ürettiği tarımsal ürünleri ve el işlemlerini, haftanın her günü satabilecek yerler tahsis edilebilir. Bunlar için en uygun yer Ağlasun'un iki simgesi olan Sagalassos ve Ulu çınar arasında bir yer olabilir. Turistler buraları ziyarette bulunabilir ve organik tarım ürünlerini ve yöreye özgü el işlemlerini satın alabilir.

Bölgede kendi yerel turizmini yaratmak için çabalayan kırsal toplumda turizm eğitimi alan öğrenciler bölgelerinin gelişiminde önemli bir fırsat olarak görülebilir (Ayaz vd., 2012). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nin Ağlasun Meslek Yüksekokulu'nda seyahat turizm ve eğlence hizmetleri bölümünün aktif olarak eğitim vermesi bölge turizminin gelişimi açısından bir fırsattır.

Sagalassos Antik Kent'ten çıkartılan eserler Burdur Müzesi'nde sergilenmektedir. Ancak Ağlasun ilçesine gelen ziyaretçilerin buradan çıkartılan eserleri yerinde görmeleri ve Ağlasun'da daha fazla zaman geçirmeleri adına ilçeye bir müze yapılması ilçenin yararına olacaktır. Müze etrafında ziyaretçilerin alış verişi ve yeme içme yapabilecekleri işletmelerin açılmasıyla birlikte bölge canlılık yaşayacak ve yerel halk gelir elde edecektir.

İlçenin en önemli zenginliği başta Sagalassos Antik Kenti'nin varlığıdır. Buna ilaveten ilçenin doğal manzarası ve kırsal turizm adına çok fazla çeşitliliği bünyesinde barındırmaktadır. Ağlasun yerel halkı turizme karşı tutumları olumludur. Ancak kırsal turizm, yöre halkının asıl mesleği olarak düşünülmemeli, asıl meslekleri olan hayvancılık ve tarımın yanına bir ek kazanç olarak algılanmalıdır. Unutulmamalıdır ki turistler bölgeye tarım ve bununla ilişkili olarak kırsal turizm kapsamında ziyaretlerde bulunmaktadırlar ve yerel ekonomiyi canlandırmaktadırlar. Kırsal turizm değerlerini göremedikleri zaman bir daha ziyarete gelmezler veya sadece Sagalassos Antik Kenti odaklı bir ziyaret gerçekleştirirler. Onun için yöre halkı asıl mesleklerini terk etmemeli ve bırakmamalıdır. Ayrıca bölgedeki kültür turizm odağında, kırsal turizm ve gastronomi turizmi açısından önemli değerlerin tanıtılmasında en önemli görev başta kamu kurum ve kuruluşlarına, yerel yönetimlere, sivil toplum örgütlerine ve akademisyenlere düşmektedir.

Bu çalışmanın kısıtı, ikincil veriler vasıtasıyla elde edilen kaynaklardan derleme olarak hazırlanmış olmasıdır. Bundan sonraki çalışmalarda yerel halk ve/veya turistler üzerine nicel veya nitel yöntemle çalışmaların yapılması önerilir.

Kaynakça

- Ahamed, M. (2018). Rural tourism as an alternative sustainable development: An analysis with special reference to Ballavpur Danga near Santiniketan, India. *Int. J. Recent Trends Bus. Tour.*, 2, 25–32.
- Akça, H. (2004). Dünyada ve Türkiye’de kırsal turizm. *Ekonomik ve Teknik Dergi Standard.* 43(513), 61-70.
- Akça, H., Esengün, K. ve Sayılı, M. (2001). Kırsal alanların kalkınmasında kırsal turizmin rolü. *Standart Ekonomik ve Teknik Dergi*, 470, 29-35.
- Akın, F. ve Kamışlı, M. (2000). Yükselen ve gelişmekte olan ülkelerde turizm sektörünün ekonomik kalkınmaya etkileri: Türk turizmi üzerine bir değerlendirme. *ABMYO Dergisi.* 16, 16-29.
- Akkaşoğlu, S., Tekbalkan, M., Zeybek Yılmaz, E. ve Ulama, Ş. (2019). The perspectives of local residents on the rural tourism: the case of Samsun Kızılırmak Delta. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 40, 295-310.
- Alaeddinoğlu, F. 2008. Sivas kentinde halkın turiste ve turizme bakışı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-23.
- Altınok, K. (2016). Ağlasun kültür turizmi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Halk Bilimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Amin, G., Rahmiati, F., Yunita Ismail, Y. ve Prayoga, T. Z. (2023). Community-Based Tourism Impression Self-Esteem in Rural Tourism Development. *Asia Pasific Journal of Management and Education (APJME)*, 6(2), 37- 45.
- Avcıkurt, C. ve Köroğlu, Ö. (2008). Kırsal turizm. (ss. 61-82), (Editörler; Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C.), *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara.
- Ayaz, N. Yeşiltaş, M. ve Türkmen, F.(2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizme bakış açıları ve algıları üzerine bir araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22),103-112.
- Aydın, E. ve Selvi, M., S. (2012a). Kırsal turizm tanıtımında yerel paydaşların rolü: Arhavi örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 133-144.
- Aydın, E. ve Selvi, M., S. (2012b). Kırsal turizmde yerel sivil toplum kuruluşlarının rolü: Düzce ili örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 145-155.
- Aysal, N. ve Caran, Ş. (2018). Sagalassos antik kenti (Pisidia) yapı ve dekor taşlarının mineralojisi, petrografisi ve kaynak alanları, *İstanbul Yerbilimleri Dergisi*, 29(2), 1-20.

- Briedenhann, J. and Wickens, E. (2004). Tourism routes as a tool for the economic development of rural areas-vibrant hope or impossible dream?. *Tourism Management*, 25, 71-79.
- Bulut, İ., Değişgeç, C., Güney, H. ve Uzun, O. (2017). Kültürel peyzaj açısından geleneksel Ağlasun evleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1703-1719.
- Cabrini, L. (2004). Rural tourism in Europe. European Congress on Rural Tourism, 2-3 October 2003, Jaen, Spain.
- Canoves, G., Villorino, M., Gerda, K., P. ve Blanco, A. (2004). Rural Tourism in Spain: An analysis of recent evolution. *Geoforum*, 35, 755-769.
- Ceylan, S. (2014a). Mamak (Çanaklı) beldesinde (Ağlasun-Burdur) geleneksel yöntemlerle sürdürülen toprak kap üretiminin kırsal turizm bağlamında irdelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(32), 231-242.
- Ceylan, S. (2014b). Kaybolmakta olan bir kırsal maddi kültür örneği: Su değirmenleri (Ağlasun örneği). *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(31), 65-82.
- Ceylan, S. (2015). Ağlasun ilçesinin alternatif turizm kaynakları (uygulamalı bir çalışma), Pegem Akademi, 1. Baskı, Ankara.
- Ceylan, S. ve Gök, B. (2015). Ağlasun'da alternatif turizm olanakları. *Journal of Current Researches on Social Science*, 5(1), 12-37.
- Chuang, S., T. (2013). Residents' attitudes toward rural tourism in Taiwan: A comparative viewpoint. *International Journal of Tourism Research*, 15(2), 152-170.
- Çalışkan, G., Tanrısever, C. ve Mısırlı, İ. (2021). Ilgaz dağı milli parkı'nda yer alan köylerin kırsal turizm algısı, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 313-332.
- Çeken H., Dalgın T. ve Çakır N. (2012). Bir alternatif turizm türü olarak kırsal turizmin gelişimini etkileyen faktörler ve kırsal turizmin etkileri. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 2(2), 11-16.
- Çeken, H. Karadağ, L. ve Dalgın T. (2007). Kırsal kalkınmada yeni bir yaklaşım kırsal turizm ve Türkiye'ye yönelik teorik bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-14.
- Çelik, S. Coşkun, E. Öztürk, E. (2013). Şehri Nuh'un (Şırnak) kırsal turizm açısından değerlendirilmesi. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 3(2), 21-28.
- Çuhadar, M. ve Ünal, İ. (2017). Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizm algıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(2), 1-16.
- Dalgın, T. Atak, O. ve Çeken, H. (2016). Festivallerin bir kırsal turizm çekiciliği olarak önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 1179-1184.

- Daugstad, K. (2008). Negotiating landscape in rural tourism. *Annals of Tourism Research*, 35(2), 402-426.
- Demircioğlu, G. (1993). Kırsal turizm nedir?, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11(5), 8-10.
- Eren, R. ve Aypak, N. (2012). Kırsal turizm bölgesinde yerel halkın turizmin gelişimine karşı tutumları: Cumalıkızık köyü örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 43-47.
- Fidan, F. ve Nam, D. (2012). Kırsal turizmde yeni dinamikler: Kadın girişimciliği-Taraklı örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23), 51-57.
- <http://www.aglasun.gov.tr/aglasundaki-ask-cesmesinin-hazin-hikayesi> (Erişim Tarihi: 08 Ağustos 2023).
- <http://www.aglasun.gov.tr/tarihce> (Erişim tarihi: 05 Ağustos 2023).
- <http://www.sagalassosvakfi.org/tarihce/> (Erişim tarihi: 05 Ağustos 2023).
- <https://baka.ka.gov.tr/dokumanflipbook/burdur-aglasun-ilce-gelisim-calistayi-raporu/664> (Erişim tarihi: 05 Ağustos 2023).
- <https://www.nufusune.com/aglasun-ilce-nufusu-burdur>, (Erişim tarihi: 01 Ağustos 2023).
- İnanır, A. (2019). Kültürel miras turizmi kaynaklarının sürdürülebilirliği açısından Burdur ili'nin incelenmesi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6(4), 434-447.
- İnanır, A. Biçer, C. ve İnel, M. (2015). Burdur ili'nin yardımcı destinasyon olarak incelenmesi ve destinasyon yönetim örgüt modelinin geliştirilmesi. (ss.331-338), I. Teke Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Cilt I. 04-06 Mart 2015, Burdur.
- Kan, M., Gülçubuk, B. ve Küçükçongar, M. (2012). Coğrafi işaretlerin kırsal turizmde kullanılma olanakları. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22), 93-101.
- Karabatı, S., Doğan, E., Pınar, M. and Çelik, L., M. (2009) Socio-economic effects of agri-tourism on local communities in Turkey: The case of Ağlasun, *International Journal of Hospitality and Tourism Administration*, 10(2), 129-142.
- Kebapçı, H. (2015). Sürdürülebilir turizm kalkınması: Sagalassos örneği, (ss. 431-435), I. Teke Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Cilt: 1, 04-06 Mart, 2015, Burdur.
- Köroğlu, A. ve Köroğlu, Ö. (2006). Kırsal turizmin yöre kalkınmasındaki rolü: Buldan yöresi kırsal turizm potansiyeli. (ss.233-242), Buldan Sempozyumu, 23-24 Kasım 2006, Bildiri Kitabı, Cilt: 1, Denizli.

- Kuşat, N. (2014). Sürdürülebilir kırsal kalkınma için bir alternatif olarak kırsal turizm ve Türkiye’de uygulanabilirliği, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 65-87.
- Kuter, N. ve Ünal, H., E. (2013). Kırsal kalkınmada kırsal turizmin önemi. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 13(2), 192-201.
- Küçükaltan, D. (2002). Bir ekolojik kriz alternatifi olarak kırsal turizm ve kırsal turizmin Akdeniz ülkeleriyle karşılaştırılmasına yönelik bir çalışma. (ss. 306-312), 3.Ulusal Türkiye Turizmi Sempozyumu Bildirileri, 7-8 Kasım 2002, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Macdonald, R., ve Jolliffe, Lee. (2003). Cultural rural tourism: Evidence from Canada. *Annals of Tourism Research*, 30(2), 307-322.
- Mercan, Ş., O. ve Pak, A. (2014). Küreselleşme sürecinde turizmin kırsal boyutu: Kırsal turizmin dünü ve bugünü. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 7(2), 29-33.
- Mesci, M. ve Öztürk, E. (2017). Akçakoca’nın kırsal turizm eğilimleri ve geleceğe yönelik öneriler. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 73-82.
- Ongun, U. (2015). Kırsal turizmin kırsal kalkınmaya etkisi: Şirince örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta.
- Ongun, U. ve Gövdere, B. (2014). Bölgesel kalkınmada kırsal turizmin etkisi: Ağlasun Yeşilbaşköy örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 4(2), 51-57.
- Ongun, U. ve Gövdere, B. (2015). Kırsal turizmin kırsal kalkınmaya etkisi: Şirince örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5 (2), 46-55.
- Ongun, U., Gökçe, F., Elibol, A. ve Tozkoparan, U (2017). Kültür turizminin kırsal turizmle bütünleşmesi ve bölgesel kalkınmaya etkisi: Ağlasun/Sagalassos antik kenti örneği. *Uluslararası Turizm ve Kültürel Miras Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı 4-8 Ekim*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Marmaris/Muğla.
- Ongun, U., Gövdere, B. ve Durgun Kaygısız, A. (2015). Burdur ilinin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi: sorunları ve çözüm önerileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 99-116.
- Ongun, U., İnanır, A. ve Kiliç. O. (2019a). Ağlasun ilçesinin gastronomi turizmi potansiyelinin belirlenmesi, kültür ve kırsal turizme entegrasyonu. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(4), (Özel Sayı), 805-822.
- Ongun, U., İnanır, A. ve Kiliç. O. (2019b). Yöresel yemek kültürünün kırsal ve kültür turizmi açısından değerlendirilmesi: Ağlasun ilçesi örneği. (ss.170-

- 180), VIII. National IV. International Eastern Mediterranean Tourism Symposium, 19-20 April 2019 Anamur/ Mersin.
- Özdemir Yılmaz, G. ve Kafa Gürol, N. (2012), Balıkesir ilinin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23), 23-32.
- Poblome, J. Hacıgüzeller, P. Uytterhoeven, I. Cleymans, S. Talloen, P. Claeys, J. Torun, E. Üner, G. De Cupere, B. Marinova, E. Bes, P. Uleners, H. and Van De Vijver, K. (2019). Sagalassos'ta 2017 yılı kazıları, restorasyon çalışmaları ve malzeme etütleri. (ss.485-506), 40. Kazı Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 3627-2, Ankara.
- Sharpley, R. (2002). Rural tourism and the challenge of tourism diversification: The case of Cyprus. *Tourism Management*, 23(3), 233-244.
- Sharpley, R. and Vass, A. (2006). Tourism, farming and diversification: an attitudinal study. *Tourism Management*, 27(5), 1040-1052.
- Singhania, O., Kumar Swain, S. and George, B. (2022). Interdependence and complementarity between rural development and rural tourism: A bibliometric analysis. *Rural Society*, 31(1), 15-32.
- Soykan, F. (1999). Doğal çevre ve kırsal kültürle bütünleşen bir turizm türü: Kırsal turizm. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 67-75.
- Soykan, F. (2000). Kırsal turizm ve Avrupa'da kazanılan deneyim. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 21-33.
- Soykan, F. (2003). Kırsal turizm ve Türkiye turizmi için önemi, *Ege Coğrafya Dergisi*, 12, 1-11.
- Sönmez, Z. (2020). Antik Pisidia Sagalassos'ta imparator kültü ve bu kültürün Roma'nın hıristiyanlaşması sürecindeki izleri. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 115-134.
- Şerefoglu, C. (2009). Kalkınmada kırsal turizmin rolü- 2007-2013 yılları arasında ülkemizde uygulanacak olan IPARD kırsal kalkınma programındaki yeri, önemi ve beklenen gelişmeler. *Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Uzmanlık Tezi*, Ankara.
- Taş, İ. Eylemer, S. ve Şemşit, S. (2016). Integrated approach to rural tourism: Case of European Union, *Hitit University Journal of Social Sciences Institute*, 9(2), 877-904.
- Tatar, F. ve Armatlı Köroğlu, B. (2017). Ankara ili Beypazarı ilçesi kırsal turizm gelişimi ve yerel kalkınmaya etkisi. *Planlama*, 27(2), 115-128.
- Teye, V. Sönmez, S. and Sarıkaya, E. (2002). Residents' attitudes toward tourism development, *Annals of Tourism Research*, 29(3), 668-688.
- Torun, E. Ceylan, S. Shoup, D. ve Poblome, J. (2014). Sagalassos'ta arkeolojik miras yönetimi çalışmaları, (ss.157-162), 29. Arkeometri Sonuçları Top-

İlçesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Müzeler Genel Müdürlüğü,
Muğla.

- Uçar, M., Uçar, H., Kurnaz, A., ve Akyurt Kurnaz, H. (2012). Kırsal turizmin sosyo-ekonomik yapıya etkisi ve Fethiye örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22), 75-82.
- Ukav, İ. (2012). Adıyaman'ın kırsal turizm potansiyeli. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23), 77-81.
- Uzgidim, G. (2019). Burdur ili Ağlasun ilçesi yıldızlı zili belgeleme çalışması, *ARIŞ Halı, Dokuma ve İşleme Sanatları Dergisi*, 15, 6-17.